

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK
ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

GEOGRAFIJA FÖLDRAJZ

≡ Izipitna pola 1 ≡

1. feladatlap

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Általános földrajz – A világ és Európa földrajza

Četrtek, 30. avgust 2012 / 90 minut

2012. augusztus 30., csütörtök / 90 perc

*Dovoljeno gradivo in pripomočki: Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.
Izipitni poli je priložena barvna priloga.*

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt egy értékelőlapot is kap. A feladatlap
egy színes mellékletet is tartalmaz.*

**SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA**

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnék szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani.
A feladatlap 16 oldalas, ebből 2 üres. A színes melléklet terjedelme 4 oldal.*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 26 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassa vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapra!

A feladatlap 26 feladatot tartalmaz. Összesen 50 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait tollal vagy golyóstollal írja a **feladatlap** erre kijelölt helyére! Válaszoljon mondat formájában, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

Prazna stran
Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!

Obča / Általános földrajz

1. K navedeni obliki sladke vode pripišite delež, ki ga ta zavzema na Zemlji.

Izbirajte med: 68,7 %; 30,1 %; 1,2 %.

A felsorolt édesvizekhez írja azokat a részarányokat, amelyeket magába foglal a Földön.

Válasszon a 68,7%, a 30,1% és az 1,2% értékek közül.

Podzemeljska voda / Föld alatti víz: _____

Led / Jég: _____

Drugo (reke, jezera, mokrišča) / Más (folyók, tavak, vízi élőhelyek): _____
(2 točki/pont)

2. Na črto napišite hidrolóški pojem, ki ga opisuje posamezna poved.

Írja a vonalakra azt a hidrológiai fogalmat, amelyet az adott mondat leír.

Celotno območje, s katerega se stekajo padavine v reko / Az az ösztterület, amelyről a

csapadékok a folyóba folynak: _____

Spreminjanje (nihanje) pretoka vode v reki čez leto / Az egész éven át változó vízhozam a folyón:

(2 točki/pont)

3. Navedite tri dejavnike, ki lahko vplivajo na vodostaj rek:

Soroljon fel három olyan tényezőt, amelyek befolyásolják a folyóvizek vízszintjét.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

4. Imenujte topelel morski tok, ki je na sliki 1 v Prilogi k Izpitni poli 1 označen s črko A. Pojasnite vpliv tega morskega toka na letno temperaturno amplitudo obalnih območij Zahodne Evrope.

Nevezze meg azt a meleg tengeráramlást, amelyet az 1. sz. feladatlap mellékletében az 1. sz. képen A betűvel jelöltünk. Magyarázza meg ennek az áramlásnak a befolyását az éves hőingásra Nyugat-Európa partvidékén.

Ime toka / A tengeráramlás neve: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

5. Pojasnite vzrok za visoko slanost morske vode na območju, ki je na sliki 2 v Prilogi k Izpitni poli 1 označeno s črko A, in vzrok za nižjo slanost morske vode na območju, označenem s črko B.

Magyarázza meg a tengervíz magas sótartalmának okát abban a térségben, amelyet az 1. sz. feladatlap mellékletének 2. sz. képén A betűvel jelöltünk, valamint a B betűvel jelölt térség alacsonyabb sótartalmának okát.

Pojasnitev za območje A / Az A térségre vonatkozó magyarázat: _____

Pojasnitev za območje B / A B térségre vonatkozó magyarázat: _____

(2 točki/pont)

Svet 1 / A világ 1

6. Glede na spodnje besedilo imenujte reliefno enoto Avstralije, ki ji pripada osamelec Uluru, in skupino kamnin po nastanku, v katero sodi kamnina, ki ga gradi.

Az alábbi szöveget figyelembe véve nevezze meg Ausztrália azon domborzati egységét, amelyhez az Uluru tanúhegy tartozik, valamint azt a kőzetcsoportot, figyelembe véve keletkezését, amelyből ez a tanúhegy áll.

Uluru ali Ayersova skala je največji osamelec na svetu. Najdemo ga skoraj v geografskem središču Avstralije. Znan je že iz kamene dobe, ko so v Avstralijo pripluli Aborigini. Dviguje se 318 metrov nad okolico, v širino meri 2 km, v dolžino pa 3,6 km. Zgrajen je iz rdečkastega peščenjaka in je ena glavnih naravnih znamenitosti celine. Za Aborigine je to sveti kraj.

Az Uluru vagy Ayers-szikla a világ legnagyobb monolitja. Majdhogynem Ausztrália földrajzi központjában találjuk. Már a kőkorszakban is, amikor az aboriginek Ausztráliába hajóztak, ismert volt. 318 méterrel emelkedik a környezete fölé, szélessége 2 km, hossza pedig 3,6 km. Túlnyomórészt vöröses homokkőből van, és a kontinens egyik legnagyobb természeti nevezetessége. Az aboriginek számára ez szent hely.

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2004: Svet: geografija za 2. letnik gimnazij, str. 120. Modrijan. Ljubljana)

Reliefna enota / Domborzati egység: _____

Skupina kamnin po nastanku / Kőzetcsoport, keletkezését tekintve: _____
(2 točki/pont)

7. Pomagajte si s sliko 3 v Prilogi k Izpitni poli 1 in pri spodnjih trditvah obkrožite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Az 1. sz. feladatlap mellékletében vegye figyelembe a 3. sz. képet, és az alábbi állításoknál karikázza be az IGEN szót, amennyiben az helyes, illetve a NEM szót, ha az helytelen.

Indija leži na isti litosferski plošči kakor Avstralija.	DA	NE
<i>India ugyanazon a kőzetlemezen terül el, mint Ausztrália.</i>	IGEN	NEM

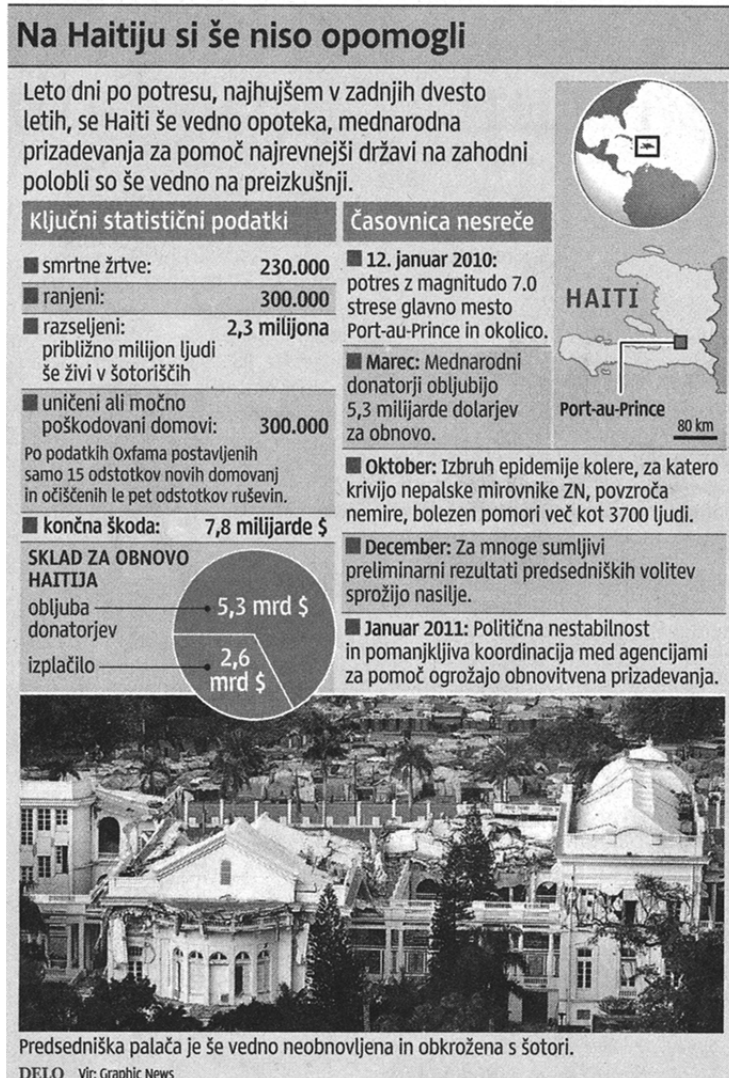
<i>Tajska je potresno bolj ogrožena kakor Indonezijsko otočje.</i>	DA	NE
<i>Thaiföld veszélyeztetettebb a földrengések miatt, mint az indonéz szigetvilág.</i>	IGEN	NEM

Vzhodni rob Južnoameriške plošče poteka ob robu južnoameriške celine.	DA	NE
<i>A Dél-amerikai-lemez keleti széle a dél-amerikai kontinens peremén húzódik.</i>	IGEN	NEM

(2 točki/pont)

8. Slika 1 prikazuje nekatere značilnosti potresa, ki je leta 2010 prizadel Haiti v Karibskem otočju. Opišite vzrok za nastanek potresa in vzrok, da je popotresna obnova države tako dolgotrajna.

Az 1. sz. kép annak a földrengésnek a jellegzetességeit ábrázolja, amely a karib-szigeteki Haitit sújtotta 2010-ben. Írja le a földrengés keletkezésének okát, valamint azt, hogy miért tart az ország földrengés utáni újjáépítése olyan sokáig.

Slika 1 / 1. sz. kép

(Vir: Časopis Delo, str. 7. 13. 1. 2011, Ljubljana)

Opis vzroka za nastanek potresa / A földrengés keletkezésének oka: _____

Opis vzroka za dolgotrajno obnovo / A hosszantartó újjáépítés oka: _____

(2 točki/pont)

9. Primerjajte Skalno gorovje (vzhodna veriga severnoameriških Kordiljer) in Ande tako, da opišete eno skupno značilnost in eno razliko v reliefu ali tektonskih značilnostih obeh gorovij.

Hasonlítsa össze a Sziklás-hegységet (az észak-amerikai Kordillerák keleti lánc) és az Andokat úgy, hogy írja le a két hegység domborzatának vagy tektonikai jellegzetességének egy közös vonását, valamint egy különbségét.

Opis skupne značilnosti / A közös jellegzetesség leírása: _____

Opis razlike / A különbség leírása: _____

(2 točki/pont)

10. Opišite eno naravnogeografsko in eno družbenogeografsko značilnost, ki kaže, da je Arabski polotok v marsičem podoben severni Afriki.

Írjon le egy olyan természetföldrajzi, valamint egy olyan társadalom-földrajzi jellegzetességet, amely megmutatja, hogy az Arab-félsziget sok mindenben hasonlít Észak-Afrikára.

Opis naravnogeografske podobnosti / A természetföldrajzi hasonlóság leírása: _____

Opis družbenogeografske podobnosti / A társadalom-földrajzi hasonlóság leírása: _____

(2 točki/pont)

Svet 2 / A világ 2

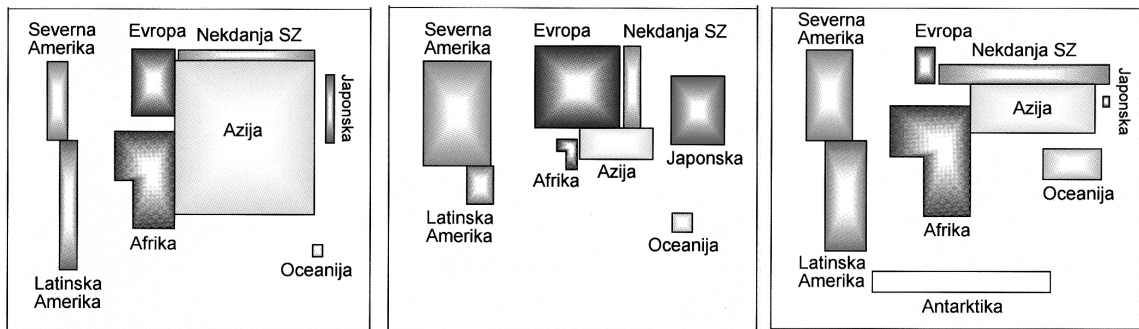
11. Glede na sliko 4 v Prilogi k Izpitni poli 1 napišite toplotni pas, v katerem živi največ ljudi.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 4. sz. képe alapján nevezze meg azt az éghajlati övezetet, amelyben a legtöbb ember él.

Toplotni pas / Éghajlati övezet: _____
(1 točka/pont)

12. Slike 2, 3 in 4 prikazujejo primerjavo celin po velikosti, po številu prebivalcev in po ustvarjenem dohodku. Obkrožite številko, s katero je označena slika, ki prikazuje primerjavo celin po številu prebivalcev.

A 2., 3. és 4. számú képek a földrészek összehasonlítását ábrázolják területük nagyságára, lakosságuk számára és a jövedelemre való tekintettel.

Slika 2 / 2. sz. kép

Slika 3 / 3. sz. kép

Slika 4 / 4. sz. kép

(Vir slik: Kunaver, J., in drugi, 1999: Geografija, družboslovje, str. 85. DZS. Ljubljana)

(1 točka/pont)

13. Kako imenujemo pojav izjemno hitre rasti prebivalstva? Opišite, zakaj je ta pojav značilnejši za države v razvoju kakor za razvite države.

Hogyan nevezzük a kivételesen gyors népességnövekedés jelenségét? Írja le, hogy ez a jelenség miért inkább a fejlődő, mintsem a fejlett országokra jellemző.

Pojav / Jelenség: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

14. Napišite tri vzroke, zaradi katerih je smrtnost v številnih afriških državah visoka.

Soroljon fel három okot, ami miatt a mortalitás több afrikai országban magas.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

15. Kateri rasi pripada ženska na sliki 5 v Prilogi k Izpitni poli 1? Na kateri celini je ta rasa najbolj razširjena in na kateri celini, poleg napisane, še živijo pripadniki te rase kot avtohtono prebivalstvo.

Melyik fajhoz tartozik az a nő, akit az 1. sz. feladatlap mellékletének 5. sz. képén láthat? Melyik földrészen a legelterjedtebb ez a faj, és a megnevezetten kívül melyik földrészen élnek az ehhez a fajhoz tartozók őslakosként?

Rasa / Faj: _____

Celina (rasa je najbolj razširjena) / Földrész (amelyen ez a faj a legelterjedtebb):

Celina (z avtohtonim prebivalstvom) / Földrész (őslakosokkal):

(2 točki/pont)

16. Pomagajte si s sliko 6 v Prilogi k Izpitni poli 1 in pojasnite vzrok za močno rast števila prebivalcev v zadnjem desetletju na jugozahodu ZDA in vzrok za precej manjšo rast števila prebivalcev na severovzhodu države.

Vegye figyelembe az 1. sz. feladatlap mellékletének 6. sz. képét, és magyarázza meg az utolsó évtizedben az USA délnyugati részén előforduló nagyméretű népességnövekedés okát, valamint a sokkal kisebb népességnövekedés okát az ország északkeleti részében.

Pojasnitev vzroka / Okkifejtés:

Jugozahod ZDA / Az USA délnyugati része: _____

Severovzhod ZDA / Az USA északkeleti része: _____

(2 točki/pont)

Evropa 1 / Európa 1

17. Na črti vpišite ustrezna tipa naravnega rastlinstva, ki sta prikazana na sliki 7 v Prilogi k Izpitni poli 1 in sliki 8 v Prilogi k Izpitni poli 1.

Írja a vonalakra azt a két megfelelő természetes növényzettípust, amelyet az 1. sz. feladatlap mellékletének 7. és 8. sz. képen láthat.

Tip naravnega rastlinstva na sliki 7 / A 7. sz. képen látható természetes növényzettípus:

Tip naravnega rastlinstva na sliki 8 / A 8. sz. képen látható természetes növényzettípus:

(2 točki/pont)

18. Opišite dva načina, s katerima so se rastline v sredozemski Evropi prilagodile na podnebne značilnosti.

Írjon le két olyan módot, amivel a növények az éghajlati viszonyokhoz alkalmazkodtak a földközi-tengeri Európában.

1

2

(2 točki/pont)

19. Na črto pred vsako trditvijo vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna:

Mindegyik állítás előtti vonalra írja az IGEN szót, ha az igaz, vagy a NEM szót, ha az hamis.

___ Prevladujoči tip naravnega rastlinstva v Srednji Evropi, pred naselitvijo ljudi, je bil listnati gozd.
Az ember letelepedése előtt Közép-Európa uralkodó növényzettípusa a lombhullató erdő volt.

___ Negativni vplivi kislega dežja so močnejši pri listavcih kakor iglavcih.
A savas eső negatív hatásai erősebbek a lombhullató, mint a tűlevelű fáknál.

___ Izmed vseh območij Evrope so ljudje najbolj spremenili naravno rastlinstvo v Severni Evropi.
Európa minden területe közül az emberek leginkább Észak-Európa természetes növényzetét változtatták meg.

(2 točki/pont)

20. Na sliki 9 v Prilogi k Izpitni poli 1 so s črkami A, B in C označena območja skupin prsti v Evropi glede na nekatere lastnosti. K naštetim lastnostim pripišite ustrezno črko območja.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 9. sz. képén A, B és C betűvel Európa néhány jellegzetes talajtípusainak térségeit jelölték. Írja a felsorolt tulajdonságokhoz a térség megfelelő betűjelét.

___ plitve prsti / *sekély talajok*

___ vlažne prsti / *nedves talajok*

___ prsti polsuhlega podnebja / *félszáraz éghajlat taljai*

(2 točki/pont)

21. Imenujte tip prsti na območju, ki je na sliki 9 v Prilogi k Izpitni poli 1 označeno s črko C. Pojasnite pomen te prsti za kmetijstvo.

Nevezze meg az 1. sz. feladatlap mellékletének 9. sz. képén C betűvel jelölt térségnek a talajtípusát. Magyarázza meg e talaj fontosságát a mezőgazdaság számára.

Tip prsti / *Talajtípusi:* _____

Pojasnitev / *Magyarázat:* _____

(2 točki/pont)

Evropa 2 / Európa 2

22. Opišite tri značilnosti nizozemskega kmetijstva.

Írja le a holland mezőgazdaság három jellegzetességét.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

23. Izmed naravnih dejavnikov obkrožite tistega, ki je najbolj vplival na rabo tal na sliki 10 v Prilogi k Izpitni poli 1:

A természeti tényezők közül karikázza be azt, amelyik leginkább befolyásolta az 1. sz. feladatlap mellékletének 10. sz. képén látható talajhasználatot.

relief / domborzat podnebje / éghajlat naravno rastlinstvo / természetes növényzet

Obkrožite državo, v kateri je najbolj razširjena oblika kmetijstva, ki jo prikazuje slika 10 v Prilogi k Izpitni poli 1:

Karikázza be azt az országot, ahol az 1. sz. feladatlap mellékletének 10. sz. képén bemutatott mezőgazdaság a leginkább elterjedt.

Grčija / Görögország

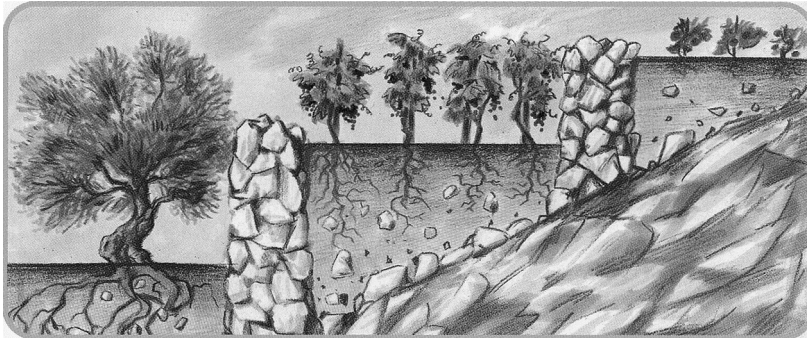
Irska / Írország

Ukrajina / Ukrajna

(2 točki/pont)

24. Slika 5 prikazuje enega izmed načinov kmetovanja v Južni Evropi. Opišite vzrok za tak način kmetovanja v preteklosti in razlog za njegovo opuščanje v sedanjosti.

Az 5. sz. kép egy Dél-Európára jellemző mezőgazdasági módot ábrázol. Írja le az ilyen mezőgazdaság okát a múltban, és indokolja meg, miért hagynak fel vele manapság.

Slika 5 / 5. sz. kép

(Vir: Senegačnik, J., 1999: Živim v Evropi, str. 61. Modrijan. Ljubljana)

Opis vzroka / Az ok leírása: _____

Razlog za opuščanje / Elhagyásának oka: _____

(2 točki/pont)

25. V Južni Evropi je zelo razširjeno namakalno kmetijstvo, ki vpliva na vodni pretok sredozemskih rek. Napišite letni čas, v katerem je vpliv tega kmetijstva na vodni pretok največji. Pojasnite, zakaj je sprememba v vodnem pretoku največja v napisanem letnem času.

Dél-Európában igencsak elterjedt az öntözéses mezőgazdaság, amely befolyásolja a földközi-tengeri térség folyóvizeinek vízhozamát. Írja le, melyik évszakban a legnagyobb ennek a mezőgazdaságnak a hatása a vízhozamra. Magyarázza meg, miért a megjelölt évszakban a legnagyobb a vízhozamváltozás.

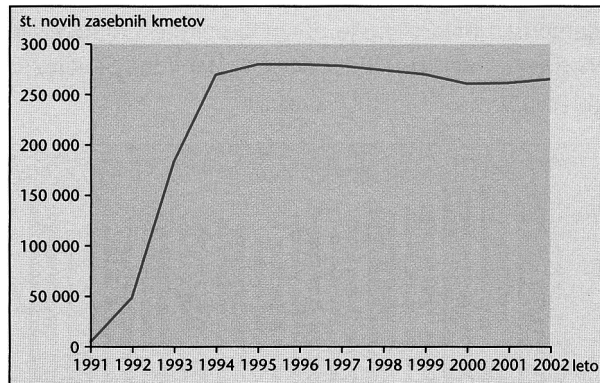
Letni čas / Évszak: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

26. Slika 6 prikazuje gibanje števila novih zasebnih kmetov v eni izmed evropskih držav. Obkrožite regijo Evrope, v kateri leži ta država, in razložite vzrok za hitro rast števila novih zasebnih kmetov med letoma 1991 in 1994:

A 6. sz. kép az új magángazdák számának változását ábrázolja az egyik európai országban. Karikázza be Európának azt a régióját, amelyikben ez az ország található, és magyarázza meg, mi az új magángazdák száma gyors növekedésének oka az 1991 és 1994 közötti időszakban.

Slika 6 / 6. sz. kép

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa, Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 51. Modrijan. Ljubljana)

Severna Evropa
Észak-Európa

Zahodna Evropa
Nyugat-Európa

Vzhodna Evropa
Kelet-Európa

Razlaga / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

Prazna stran
Üres oldal